

MŰVÉSZETEK

11-12. évfolyam

Célok és feladatok

Gimnáziumunkban a művészetek műveltségi terület keretein belül tanítjuk a tánc és dráma, a mozgókép- és médiaismeret, valamint a művészeti ismeretek tantárgyi modulokat.

Tantárgyunk legfőbb célkitűzése, hogy a különféle művészeti területek fejlődéstörténetét együtt – komplex módon – kövesse nyomon a tanuló. Az érettségi előtti két évben a diákok szintetizáló képességének fejlesztését segítjük elő azzal, hogy a gimnáziumi tanulmányok során a különféle tantárgyak (irodalom, történelem, ének-zene, rajz és esetlegesen a természettudományos tárgyak művelődéstörténeti vonatkozásai) keretében tanult ismeretek összefüggéseire világítunk rá.

A művészetek tanításának célja, hogy a korábban megszerzett ismereteket, készségeket összegezve és az életkori sajátosságoknak megfelelően fejlettebb szintre emelje. A művészetek történetiségének komplex megismerése járuljon hozzá a művelt világkép kialakításához. A tantárgy oktatásának célja még a nevelésben a művelt magatartásra, az esztétikus, etikus életvitelre való kisugárzás is.

Ebbe a koncepcióba épül bele a 11. évfolyamon a tánc és dráma művészetének korszakokon átfelölő áttekintése, amely az elméleten túl nagy hangsúlyt fektet az önálló tanulói tevékenységre. A tevékenységet előkészítő elméleti ismeretek és az azt követő elemző beszélgetések a fogalmi ismeretek bővítésével járnak, de nem valósulhatnak meg anélkül, hogy a tanulók megszerzett tudásukat, alakulóban lévő véleményüket, felvetődő kérdéseiket cselekvésbe ne emelnék. Az egyes drámai és színházi konvenciók megismerése és használata ezért tanár és tanuló számára egyaránt azzal a haszonnal jár, hogy a nehezen megfogalmazható (vagy épp formálódó) gondolatok és érzelmek kifejezésére, illetve a meglévő ismeretek gyakorlati ellenőrzésére teremt lehetőséget.

Ezt a tevékenységközpontú szemléletet tükrözi a tantervben követett szóhasználat is: gyakran szerepel együtt a *játék* és a *munka* szó. Ezek együttes alkalmazása reményeink szerint megerősíti azt a törekvésünket, hogy bár a különböző területeken folyó művészeti tevékenységet szigorú szakmai folyamatok vezérlik, az órákon való részvétel a tanulók számára minden esetben örömet és szellemi izgalmat jelentsen.

Tantárgyunk a modern művészet megismertetésével és az annak megértéséhez szükséges befogadói magatartás kialakításával párhuzamosan a mozgóképi (film, televízió, videó, komputerjáték, web) szövegértés képességének fejlesztését, az önálló és kritikus attitűd kialakítását és az audiovizuális média társadalmi szerepének, működési módjának tisztázását is szolgálja és egyben a személyiségfejlesztés alapvető eszköze.

A 8. évfolyamon megszerzett alapszintű mozgóképnyelvi és művelődéstörténeti tájékozottság felidézését követően a 12. évfolyamon a cél a filmnyelvi tájékozottság és kifejezőkészség fejlesztése mellett elsősorban a stílustörténet néhány fontos mozzanatának ismerete, a műismeret és az elemzési készség fejlesztése.

Fontos eleme a tárgy gimnáziumi oktatásának a mozgókép magaskultúrájának és tömegkultúrájának viszonya, az eltérő alkotói és nézői szerepek felismertetése. A médiaismereti stúdiumok elsősorban a médiainstítményekre ható alapvető gazdasági, politikai és jogi, illetve a médiaszövegek befogadására, a közönségre hatással lévő tényezők tanulmányozását célozzák. Tárgyalni kell a tapasztalati valóság és a média által reprezentált, filmvászonon, képernyőn megjelenő virtuális világ viszonyát, az eltérés tényén túl annak okait, például az etnikumok és a különböző kultúrák tekintetében.

A 11. és a 12. évfolyamokon a művek feldolgozása során fokozatosan erősödik a fogalmi gondolkodás, az absztraháló készség fejlesztése, a mozgóképi szövegek értelmezésekor pedig az ismeretek alkalmazása. Ugyanakkor továbbra is meghatározó a kreatív gyakorlatok, az önálló tevékenységi formák, a projekt munka szerepe.

A tantárgy keretében környezeti nevelési szempontokat is igyekszünk megvalósítani.

- megmutatni a természet sokszínűségét, formagazdagságát;
- a természet művészettörténeti szerepét keleten és nyugaton egyaránt;
- a természeti szimbólumokat és változásukat az évszázadok során;
- a négy őselem megjelenését a művészi ábrázolásokon;
- a természeti elemeket a népművészetben (pl. életfa, virág, madár), ezek kapcsolatát a keleti és nyugati ábrázolásokkal;
- a természetes alapanyagok használatát.

A tánc és dráma lehetőséget nyújt:

- a tanulók képesség és adottság szerinti differenciált foglalkoztatására;
- a drámajátékban, a táncban és a bábjátékban fellelhető öröm és szabadságélmény megtapasztalására;
- a dráma, a tánc és a bábjáték mint művészi kommunikációs forma megtapasztalására;
- valós emberi szituációk, illetve fikatív történetek különböző színházi formákban való megjelenítésére;
- arra, hogy a tanulók a tanterv más területein elsajátított ismereteiket, készségeiket a drámában, a táncban, a bábjátékban is alkalmazni tudják;
- arra, hogy a tanulók egyénileg és csoportosan előadást tervezhessenek, létrehozassanak, illetve a létrejött előadást bemutathassák;
- minél több élő és felvett színházi, tánc- és mozgásszínházi, bábszínházi előadás – köztük társaik által készített produkciók – megtekintésére.

Fejlesztési követelmények

Művészetek modul

A képzőművészet nagyobb korszakainak, a főbb műfajoknak, kompozíciós rendszereknek és technikáknak ismerete, legkiemelkedőbb alkotások felismerése, alkotók megnevezése. Tájékozottság a művészeti ágak, és műfajok formanyelvében a magyar és az egyetemes és művészettörténet néhány példája nyomán.

Önálló ismeretszerzés és rendszerezés képessége a művészeti kifejezőmódokkal kapcsolatban. A képzőművészeti ágak főbb jellemzőinek megismerése, a műalkotások elemzésének néhány módszere (szóbeli és vizuális), az alkotások tartalmi, formai sajátosságainak feltárása. A festészetre, szobrászatra jellemző kifejezési eszközök megismerése, megjelenésük különböző korszakokban.

Képzőművészeti ágak, műfajok főbb jellemzői, a művészettörténet kulcsműveinek megismerése. A különféle művészettörténeti korszakok jellemző kompozíciós megoldásai, a művészi kiemelés eszközei, a térábrázolás módja és az adott kor világnézete és világképe közötti összefüggés meglátása.

A tanuló a képzőművészeti, irodalmi, színpadi és más alkotásokat tudja összekapcsolni a zenehallgatás élményével. Teljesítménykényszer nélkül, sokszínű tevékenységgel érezzük el, hogy a művészeteket is magukénak érezzék. Kapjanak indíttatást a további önművelődéshez és szerezzenek kellő jártasságot annak technikáiban.

Tánc és dráma modul

Változatos dramatikus, táncos, bábos tevékenységformákban való részvétel; differenciált feladatokon keresztül a dramatikus, illetve bábos technikák és konvenciók alkalmazása. A táncot felépítő technikai elemek és formák elsajátítása és alkalmazása. A drámai formával, a bábjátékos technikákkal, a táncot felépítő technikai elemekkel való improvizáció. A tanulók váljanak képessé saját eredményeik felismerésére és tapasztalataik beépítésére művészeti tevékenységükbe, a különböző színházi formák kulturális tradícióinak tanulmányozására, az alapvető színpadtechnikai

eljárások megismerésére. A tanulók drámával és a különböző színházi formákkal kapcsolatos fogalmi készletének, aktív szókincsének bővítése.

Mozgóképi- és médiakultúra modul

Művek, műsorok, illetve azok részleteinek csoportos vagy kiscsoportos megtekintése [a mozgóképi szövegek (film, televízió, videó, komputerjáték, web) terjedelméből adódóan a kötött órai kereteken belül többnyire csak a szövegek részleteken keresztüli felidézése, elemzése tervezhető, a műveket a kötött időkereteken kívül kell megtekinteni].

Mozgóképi szövegek feldolgozása egyéni, kiscsoportos vagy csoportos formában:

- kreatív gyakorlati feladatokkal (pl. felidézés, asszociáció, jelenetek, képsorok kiválasztása, csoportosítása, átszerkesztése);
- megbeszélés útján (pl. állítások megfogalmazása, feltevések ütköztetése, értelmezés).

Az ábrázolás eszközeinek tanulmányozása: önálló vagy kiscsoportos feladatok (pl. képsorterv, story-board [rajzos skiccekkal illusztrált beállítás-terv], illetve jelenetterv készítése, élőkép [pillanatra megdermedő szituáció], kialakítása, megvilágítási kísérletek, főcímkészítés [pl. egy tévéműsor bejelentkező képsora], kommentár, illetve hangalámondás-készítés).

Rövid tanulói beszámoló, kiselőadás, demonstráció (pl. alkotók pályaképe, filmstílusok, filmműfajok bemutatása, nézettségi adatok feldolgozása, fogyasztói szokások, trendek értelmezése, művelődéstörténeti háttér ismertetése szakirodalom vagy önálló informálódás alapján).

Belépő tevékenységek

Művészetek modul

A már megszerzett ismeretek rendszerezése, szintetizálása. Önálló tanulói tevékenységről való beszámoló, projektmunka készítése. A megismert korszakok stílusjegyeinek felismerése, megkülönböztetése. Kutatómunka, szakirodalom keresése és kritikai feldolgozása.

Tánc és dráma modul

Különböző technikákat tartalmazó összetett improvizációk mozgásban, táncban.

Epikus alapanyag drámává szerkesztése a tanulói csoportok önálló munkájával.

Drámai, színházi alkotások szerkezetének felismerése, a szereplők szándékainak, tetteinek és kapcsolatainak elemzése.

A drámai konvenciók gyakorlati alkalmazása.

Az újonnan megismert színházi műfajok és a színházi stílusok felismerése, megkülönböztetése.

A megismert fogalmi készlet alkalmazása a látott előadás vagy improvizáció elemzésében.

A maszk hagyományának, jellegének megfelelő maszkos játékok létrehozása.

Mozgásmotívumok átvétele és továbbfejlesztése.

Mozgásmotívum-sorok kialakítása önállóan, egyéni tervezés alapján.

Mozgóképi- és médiaismeret modul

Az életkori sajátosságoknak megfelelő és a fogalmi gondolkodás és kifejezőképesség fejlesztését szolgáló tevékenységek, így az esszéformában feldolgozott problémák, pl. összehasonlító elemzés, kritikaírás. Szakfolyóiratok tanulmányozása, idegen nyelvű szakirodalom gyűjtése, szakirodalmi szövegek kivonatos összefoglalása, absztraktok készítése. Szerkesztési feladatok, headline és filmelőzetes készítés.

Projektmunka: az órakeretet meghaladó és hosszabb időszakra (3-6 hét) kiadott, gyakran több lehetőség alapján választható egyéni vagy kiscsoportos feladatok, tevékenységi formák (pl. kutatás, adatok, tények, információk összegyűjtése, rendszerezése és feldolgozása – sajtóanyagokra, moziműsorokra, rádió- és televízióműsorokra, weblapokra, reklámkampányokra vonatkozóan, esettanulmány készítése, forgatókönyv készítése, fotó, illetve videoetűd készítése, interjú és riport

készítése, filmelőzetes megtervezése, illetve elkészítése, logó-, illetve címlaptervezés, munkanapló készítése).

11. évfolyam

Évi óraszám: 74

Művészetek

Tánc és dráma modullal

TÉMAKÖRÖK TARTALMAK

TEVÉKENYSÉG

Improvizáció
6 óra

Improvizáció a tanár által megadott témára, a tanulók által közösen kidolgozott történetváz alapján, a megismert drámai konvenciók összefűzésével, a színházi stílusok elemeinek alkalmazásával.

Különböző technikákat tartalmazó összetett improvizációk mozgásban, táncban. Összetett improvizációs anyag rögzítése és bemutatása.

Maszkos játék
6 óra

Dramatikus alakoskodó játékok, színházi munkák.

A maszk hagyományának, jellegének megfelelő maszkos játék létrehozása.

Színházi, dramaturgiai alapfogalmak
6 óra

A fókusz, kontraszt, szimbólum, drámaszerkezet fogalmának ismerete

Az újonnan megismert színházi műfajok és a színházi stílusok felismerése, megkülönböztetése.

A színházi műfajok és stílusok tanulmányozása
7 óra

A történeti műfajok és napjaink színházi műfajai. Az egyes színházi stílusok jellemző jegyeinek felismerése. Különböző színházi irányzatokhoz tartozó színházi előadások megtekintése, megvitatása.

Drámai, színházi alkotások szerkezetének felismerésére, a szereplők szándékainak, tetteinek és kapcsolatainak elemzése. A megismert fogalmi készlet alkalmazása a látott előadás vagy improvizáció elemzésében.

Drámai konvenciók csoportosítása, egymásra építése 6 óra	Történetyszerkesztés és - megjelenítés a különböző színházi és drámai konvenciók alkalmazásával.	A drámai konvenciók gyakorlati alkalmazása.
Mozgásos motívumok kialakítása megadott szituáció, zene vagy téma alapján 6 óra	Egy adott szituáció megfogalmazása tartásképpen, majd mozdulatsorral. Improvizáció adott zene vagy téma alapján.	Epikus alapanyag drámává szerkesztése a tanulói csoportok önálló munkájával. Mozgásmotívumok átvétele és továbbfejlesztése. Mozgásmotívum-sorok kialakítása önállóan, egyéni tervezés alapján
A nagy ókori birodalmak művészetéből 4 óra	Egyiptom, Mezopotámia, Izrael, India, Kína, Japán, indián művészet.	Az építészet, szobrászat, festészet, irodalom, tánc és zene jellemző és korszakos jelentőségű alkotásainak megismerése, elemzése, tanulói kiselőadások, prezentációk készítése
Az ókori görög művészet 5 óra	Kréta, Mükéné művésze, homéroszi kor, archaikus, klasszikus, hellenisztikus kor.	Filozófia: Demokritosz, Herakleitosz, Szokratész, Platón, Arisztotelész Építészet: templom, színház, lakóház Szobrászat: testkultúra, arányszabályok Festészet: festett vázák Irodalom: a görög eposz, dráma és líra Zene- tánc és öltözködéskultúra az ókori Görögországban
Az ókori római művészet 3 óra	Róma építésze, szobrászata, festészet, irodalom. Pannónia provincia művésze.	Építészet: templom, fórum, fürdő, cirkusz, ház, diadalív Szobrászat: portréművészet, történelmi dombormű Festészet: falfestészet Irodalom: Catullus, Horatius, Vergilius, Ovidius, Tacitus, Seneca
A középkor művésze 7 óra	Az ókeresztény művészet. A népvándorlás korának művésze. A magyarság művésze a honfoglalás korában. A román művészet Nyugat-Európában és Magyarországon	A római kultúra magyarországi nyomai Biblia – Ószövetség, Újszövetség Építészet: katakomba, templom, bazilika Szobrászat: szarkofágok Festészet: katakomba festészet, miniatúra-, mozaik- és ikonfestészet Irodalom: apokrifek, himnuszok Zene: gregorián, liturgikus zene, I. Nagy Szent Gergely

A gótikus művészet
Nyugat-Európában és
Magyarországon

Tánc: mímusok, pantomímusok
Vallás: Skolasztika, Aquinói Tamás, Roger Bacon
Építészet: egyházi, világi épületek
Festészet: szoros kapocs az építészetrel, kódexek, miniatúrák, iniciálék
Irodalom: egyházi és lovagi irodalom, Halotti Beszéd és Ómagyar Mária-siralom, Margit-legenda
Zene: többszólamúság, Arezzói Guidó, mise
Tánc: misztériumjáték, intermedium, jokulátorok
Filozófia: Assisi Ferenc, középkori misztika
Építészet: házak, csarnokon, paloták, kórházak
Szobrászat: épületszobrászat
Festészet: táblaképfestészet – Van Eyck testvérek, üvegfestészet, szárnyasoltárok, grafika
Iparművészet: bútorművesség, textil, ötvösség
Irodalom: trubadúrköltészet, vallásos líra – Assisi Ferenc, Jacopone da Todi, Villon, Dante
Zene: trubadúrzene, minnesänger, Walter von der Vogelweide, a kialakuló zenei írásbeliség
Tánc: lánc-, kör- és párostáncok

A reneszánsz művészet
8 óra

Történelmi és eszmei
háttér

humanizmus, reformáció, reneszánsz,
könyvnyomtatás, Petrarca Kolumbusz, Vasco da Gama, Kopernikusz, Vitéz János, Hunyadi Mátyás, Boccaccio, Erasmus, Morus Tamás, Guttenberg, Luther Márton

Művészeti korok Itáliában
Építészet

trecento, quattrocento, cinquecento
Brunelleschi, Bramante, Michelangelo, Vignola

Szobrászat

aktábrázolás, emberi érzésvilág – Ghiberti, Donatello, Verocchio, Michelangelo

Festészet, grafika

Dürer, Botticelli, Mantegna, Giorgione, Leonardo, Raffaello, Michelangelo, Tintoretto, Bruegel

Irodalom

Petrarca, Boccaccio
a shakespeare-i színház

	Zene	vokális zene, mise, motetta, madrigál, homofónia, polifónia, Palestrina, Lassus, Willaert, Byrd, Josquin du Prés,
	Tánc- és öltözködéskultúra	
	A reneszánsz Magyarországon	kulturális élet Mátyás korában Janus Pannonius, Balassi Bálint, Vitéz János, Tinódi Lantos Sebestyén, Bakfark Bálint
A barokk művészet 5 óra	Történelmi, társadalmi és filozófiai háttér	az ellenreformáció
	Építészet	templomok, kolostorok paloták, kastélyok, színházak, iskolák, termek
	Szobrászat	Bernini, Girardon, Günther
	Irodalom	a barokk eposz és retorika, Tasso, Milton, Lope de Vega
	Festészet	tájképek, pogánymítosz, illuzionisztikus térábrázolás, Caravaggio, Murillo, Rubens, Van Dych, Maulbertsch
	Zene	opera, oratórium, concerto, szvit, passió, kantáta, Monteverdi, Purcell Vivaldi, Bach, Händel, Telemann
	Tánc- és öltözködéskultúra	keringő, polka, mazurka, menüett, XIV. Lajos, a Napkirály udvara
	A barokk Magyarországon	Fazola Henrik, Zrínyi Miklós, Mányoki Ádám, Mikes Kelemen, Pázmány Péter, Apáczai Csere János, Eszterházy Pál, verbunkos, csárdás, kuruc-dalok
	A rokokó megjelenése	
	Összefoglalás, rendszerezés dolgozatírás 5 óra	

A továbbhaladás feltételei

Az ókor, a középkor, a reneszánsz és a barokk művészetéből a történeti korok stílusjegyeinek ismerete többször látott, hallott alkotásokban, művészetekben.

Egyes művészeti alkotások megnevezése témáik, hallott, olvasott részleteik alapján.

Az összetett drámai konvenciók alkalmazása a csoportos improvizációkban. A testbeszéd, a kommunikáció nem nyelvi elemeinek összehangolása a verbális elemekkel, a jelentés pragmatikai elemeinek kidomborítása. A legfontosabb színházi műfajok, stílusok, kifejező eszközök ismerete, felismerése és alkalmazása. A legfontosabb színházi és drámai fogalmak ismerete, alkalmazása. Részvétel maszkos improvizációban. Részvétel legalább egy, a tanult mozgáselemekre épülő mozgásetüd létrehozásában.

Szemponatok a tanulók teljesítményének értékeléséhez

Az értékelés célja a tanuló előrehaladásának, illetve a tanári közvetítés módjainak (a tanítás eredményességének) vizsgálata.

A tanuló a képzőművészeti, irodalmi, színházi és más alkotásokat tudja összekapcsolni a zenehallgatás élményével. A kifejezési formák és műfajok néhány alapjellemezőjének birtokában legyen ismerete a művészetek kifejezési lehetőségeiről. Teljesítménykényszer nélkül, sokszínű tevékenységgel érezzék el, hogy a művészeteket magukénak érezzék. Kapjanak indítást a további önművelődéshez és szerezenek kellő jártasságot annak technikáiban.

A továbbhaladás feltételei című fejezet felsorolja azokat a kiemelt képességeket, amelyekben a diákoknak fejlődést kell elérniük.

A fejlesztendő képességek rendszerezve a következők:

- Megjegyzés, reprodukció: tények, elemi információk (kifejező eszközök, műfajok, stílusok) megjegyzése, megértése, fogalmak felismerése, alkalmazása, szabályok ismerete és reprodukálása.
- Egyszerűbb és bonyolultabb összefüggések megértése, egyszerűbb szöveg megalkotása, átkódolás, transzformációs képességek (kép-szöveg, szöveg-szöveg, szöveg-mozgás, mimika, testbeszéd, élőbeszéd).
- Alkalmazás ismert vagy új szituációban, szóbeli (egyéni és társas) és írásbeli kommunikációs képességek kialakítása, lényegkiemelő képesség fejlesztése.
- Önálló véleményalkotás, értékelés helyzetekről, jelenségekről, személyekről, konfliktusokról.

A tanárnak a tanulók évközi munkáját folyamatosan figyelemmel kell kísérnie. A tanulók teljesítményének osztályzattal történő értékelése a tanulói ismeretek, tevékenységek, szóbeli, írásbeli értékelése alapján történhet:

- Különböző tevékenységi formákban mutatott aktivitás, a társakkal való együttműködés képessége.
- Szóbeli, írásbeli beszámoló egy-egy résztémából.
- Kiselőadás, írásbeli vagy szóbeli beszámoló egy-egy témakörben a megadott szakirodalom, vagy önálló gyűjtés alapján.
- Előre kiadott témák közül tetszés szerint választott kérdéskör feldolgozása (képi, írásbeli, szóbeli).
- Szituációs játékokban (improvizációk, történetek, konfliktusok eljátszása), jelenetekben való részvétel és az együttműködés írásbeli, szóbeli értékelése.
- Projekt munkában való részvétel (egyéni vagy csoportos) szóbeli, írásbeli értékelése.

12. évfolyam

Művészetek

Mozgóképek és médiaismeret modullal

Évi óraszám: 64

TÉMAKÖRÖK

Mozgóképnyelv
10 óra

A mozgóképi szövegek rendszerezése
12 óra

TARTALMAK

A látvány mozgóképi megszervezésének alapjai
Kép és valóság elhatárolása: a keretezés.
A kamera és a kép tárgyának viszonya (képkivágás, nézet, kameramozgás).
Az elbeszélő helyzete a mozgóképi szövegben (a leíró és a szubjektív kép).
A megvilágítás.
A montázs szerepe a mozgóképi szöveg megformálásában
A montázs szerepe a jelentésalkotásban.
Jellegzetes montázstípusok.
Belső montázs.
A szerepjáték. A valóság és a mozgóképek viszonya (valóságos, valószerű, hiteles; valóság és dokumentumfilm, valóság és televízió)

Filmműfajok, a műfajfilmek jellemzői
Rendszerezés kultúrtörténeti összefüggésben, a magas és a tömegkultúra. A stílus és az archetípus.
Rendszerezés néhány jellemző műfaj szerint, pl. western, melodráma, thriller. A sztár szerepe a tömegkultúrában (filmsztár és médiasztár).
Szerzői film és

TEVÉKENYSÉG

Az ábrázolás eszközeinek tanulmányozása.
Művek, műsorok, illetve azok részleteinek csoportos vagy kiscsoportos megtekintése [a mozgóképi szövegek (film, televízió, videó, komputerjáték, web) terjedelméből adódóan a kötött órai kereteken belül többnyire csak a szövegek részleteken keresztüli felidézése, elemzése tervezhető, a műveket a kötött időkereteken kívül kell megtekinteni].

Mozgóképi szövegek feldolgozása egyéni, kiscsoportos vagy csoportos formában: kreatív gyakorlatokkal (pl. felidézés, asszociáció, jelenetek, képsorok kiválasztása, csoportosítása, átszerkesztése), valamint megbeszélés útján (pl. állítások megfogalmazása, feltevések ütköztetése, értelmezés).

Rövid tanulói beszámoló, kiselőadás,

	tömegfilm. Rendszerezés az alkotói szándék és a nézői elvárás szerint: szerzői film, tömegfilm. A szerzői film néhány stíluskorszaka A szovjet avantgarde, a német expresszionizmus. Az olasz neorealizmus, európai új hullámok. Epizódok a magyar film történetéből. A 60-as évek, a 70-es évek, a kortárs magyar film.	demonstráció (pl. alkotók pályaképe, filmstílusok, filmműfajok bemutatása, nézettségi adatok feldolgozása, fogyasztói szokások, trendek értelmezése, művelődéstörténeti háttér ismertetése szakirodalom vagy önálló informálódás alapján).
A média társadalmi szerepe 5 óra	A mediatisált közlésmód néhány további jellemző tulajdonsága A média szerepe az állampolgárok számára érvényes témák megfogalmazásában (napirend-kijelölés) A kultiváció elve Globális és lokális: kulturális sokszínűség és egyenkultúra. Hatás és olvasat, a közönség állampolgári, fogyasztói és társadalmi nemű szerepei) A mediatisált nyilvánosság jogi/etikai környezete A média szabadságának határai (politikai, gazdasági és jogi kontroll, törvények, kvóták) morális határok; az ábrázolás normái: a személyiség védelme, az erőszak ábrázolása.	Az életkori sajátosságoknak megfelelő és a fogalmi gondolkodás és kifejezőképesség fejlesztését szolgáló tevékenységek, így az esszéformában feldolgozott problémák, pl. összehasonlító elemzés, kritikaírás. Szakfolyóiratok tanulmányozása, idegen nyelvű szakirodalom gyűjtése, szakirodalmi szövegek kivonatos összefoglalása, absztraktok készítése. Szerkesztési feladatok, headline és filmelőzetes készítés.
Jellegzetes médiaszövegek, műsортípusok 5 óra	A szappanopera, a szappanopera ábrázolási módja. Jellegzetes tematika, hőstípus és narráció a szappanoperákban A hírműsorok. A hiteles médiaszemélyiség és a néző megszólítása. Az új médiumok. Szövegformálás, -választás és -befogadás a linearitás és a szövegek	Projektmunka: az órakeretet meghaladó és hosszabb időszakra (3-6 hét) kiadott, gyakran több lehetőség alapján választható egyéni vagy kiscsoportos feladatok, tevékenységi formák (pl. kutatás, adatok, tények, információk összegyűjtése, rendszerezése és feldolgozása – sajtóanyagokra, moziműsorokra, rádió- és televízióműsorokra, weblapokra, reklámkampányokra vonatkozóan, esettanulmány készítése, forgatókönyv készítése, fotó, illetve videoetűd készítése, interjú és riport készítése, filmelőzetes megtervezése, illetve elkészítése, logó-, illetve

	hierarchiájának eltűnésével.	címlaptervezés, munkanapló készítése).
A felvilágosodás korának stílusirányzatai 4 óra		A korábban tanultak felidézése, rendszerezése, a tanult korszakok jellemzőinek felismerése, összefüggéseinek meglátása, a művek elemzése, művészeti élmények alapján saját vélemény, gondolatok megfogalmazása, egyéni és csoportos prezentációk létrehozása
	Történelmi, társadalmi háttere	nemzetállami törekvés, természettudományos kutatások, ipari forradalom
	A felvilágosodás filozófiája	deizmus racionalizmus - Descartes, Leibniz, Wolff, Spinoza, empirizmus - Berkeley, Hobbes, Adam Smith, John Locke,
	A francia felvilágosodás	Pascal, Voltaire, Montesquieu, Rousseau, a francia Enciklopédia
	A német felvilágosodás	Kant, Hegel
	A klasszicizmus Építészet	Soufflot, Gabel, művek a korszak francia, angol, amerikai és orosz építészetéből
	Szobrászat	Canova, Houdon, Falconet
	Festészet	David, Ingres, Hogarth, Gainsborough
	Iparművészet	directoire stílus, empire – római, görög, egyiptomi elemek
	Irodalom	eposz, tragédia, óda, epigramma, hármas egység (tér-idő-cselekmény), Goethe, Schiller, Hölderlin, Rousseau, Corneille, Racine, Moliere
	Zene	Bécs központú klasszicizmus – Haydn, Mozart, Beethoven
	Tánc	balett
	A szentimentalizmus	Rousseau, Goethe napló- és levélregény, sírköltészet
	A korszak magyar vonatkozásai	építészet - Pollack Mihály, Hild József, William. és Adam Clark szobrászat – Ferenczy István, Casagrande festészet - Barabás Miklós, id. Markó Károly, irodalom - Bessenyei György, Batsányi János,

Kazinczy Ferenc, Kármán József, Csokonai Vitéz Mihály, Berzsenyi Dániel

A romantika
4 óra

Történelmi-társadalmi háttér	a francia forradalom, a napoleoni háborúk, az 1848-49-es forradalmak
Filozófia	akarat- és életfilozófiák, Schopenhauer, Kirkegaard, Nietzsche, Bergson
Építészet	régészet, távol-keleti építészet; új épülettípusok, vasszerkezetek, üvegcsarnokok, tájépítészet, múromok, Nash, Paxton
Szobrászat	szimbolikus alakok, emlékmű szobrászat – Rude, Carpeaux
Festészet	Géricault, Delacroix, Blake, Turner, Constable, Goya
Irodalom	regény, verses epika, verses regény, líra, dráma, emberiség-költemények, Wordsworth, Coleridge, Blake, Burns, Byron, E.T.A. Hoffmann, Heine, Poe, Lamatrine, V. Hugo, Puskin, Lermontov
Zene	dal, opera, szimfonikus költemény, programzene, nemzeti zenei karakter, Schubert, Weber, Mendelssohn, Brahms, Berlioz, Chopin, Csajkovszkij, Muszorgszkij, Smetana, Dvorak, Paganini, Bellini, Donizetti, Rossini, Verdi, Wagner, Puccini, Bruckner, Mahler, R. Strauss, R. Korszakov
Tánc	balett – reális élettől elfordulás – álmok, mesevilágok alakjai – spicctánc, lebegés, tüllszoknya, polka, mazurka, polonéz, kánkán.
A magyar romantika	építészet – Ybl Miklós, Feszl Frigyes, festészet – Madarász Viktor, Székely Bertalan,, Markó Károly, Zichy Mihály szobrászat – Izsó Miklós, Stróbl Alajos, irodalom – Katona József, Kölcsey Ferenc, Vörösmarty Mihály, Széchenyi István, Petőfi Sándor, Arany János, Fáy András, Jósika Miklós, Jókai Mór zene – Liszt Ferenc, Erkel Ferenc tánc – körmagyar, csárdás, palotás

A realizmus és a

Történelmi háttér

Kapitalizálódás, társadalmi mobilitás, vezető

naturalizmus

4 óra

hatalmak

Eszmei háttér	pozitivistá filozófiák, akarat- és életfilozófiák, darwinizmus
Festészet Irodalom	A barbizoni iskola: Gustave Courbet, Daumier az irodalmi realizmus és naturalizmus fő stílusjegyei és célkitűzései, a regény - Stendhal, Balzac, Flaubert, Tolsztoj, Gogol, Csehov, Dosztojevszkij, Zola a modern polgári dráma – Csehov, Ibsen
Realista törekvések a korszak magyar művészetében	festészet – Munkácsy Mihály, a szolnoki művésztelep – Kernstok Károly, Mednyánszky László, Aba Novák Vilmos, irodalom – Eötvös József, Kemény Zsigmond, Móricz Zsigmond, Bródy Sándor

A XIX. század közepétől a XX. század elejéig terjedő időszak művészete

6 óra

Plein air festészet	William Turner, Camille Corot, Szinnyei Merse Pál
Az impresszionizmus	előzményei, jellemzői
Festészet	Manet, Monet, Renoir, Degas
Szobrászat	Rodin
Zene	Debussy, Ravel
Irodalom	Baudelaire, Verlaine, Proust – a modern regény előfutára
Posztimpresszionizmus	Cézanne, Gauguin, Van Gogh
A magyar művészet impresszionista törekvései	Mednyánszky László, Rippl-Rónai József, Tóth Árpád, Kosztolányi Dezső, Juhász Gyula, Krúdy Gyula, a nagybányai iskola
A szimbolizmus	eredete, jellemzői, dekadencia, szuggesztió, szinesztézia, miszticizmus, szimbólum
Festészet	Gauguin, Redon, Moreau
Irodalom	Verlaine, Rimbaud, Baudelaire, Mallarmé, Rilke, Yeats
A szimbolizmus hatása a magyar művészetre. A századelő magyar kulturális élete	festészet - Csontváry Kosztka Tivadar, Gulácsy Lajos irodalom – Ady Endre, Kosztolányi Dezső, Babits Mihály, a Nyugat és a korszak meghatározó folyóiratai, kiadványai

	Historizmus, akadémizmus a századforduló Magyarországon	jellemzői
	Szobrászat	Fadrusz János, Stróbl Alajos
	Festészet	Benczúr Gyula, Lotz Károly, Feszty Árpád
	Az eklektika	Eiffel, a bécsi Ring épületei, Ybl Miklós, Steindl Imre, Schulek Frigyes
	A szecesszió	általános jellemzés
	Építészet	Gaudí, Lechner Ödön, Kós Károly, Márkus Géza
	Festészet	Toulouse-Lautrec, Klimt, Schiele
	Iparművészet	Tiffany, Majorelle, Lalique
	A gödöllői és a kecskeméti művésztelep	
Az avantgárd 4 óra	A korszak áttekintése	történelmi, eszmei, filozófiai háttér, a korszak művészetének egyetemes tendenciái, a Bauhaus építésze, organikus építészet, fauvizmus
	Az expresszionizmus	Az irányzat jellemzése
	Festészet	Munch, Brancusi, Barlach, Kandinszkij, Schiele, Kokoschka
	Irodalom	Stramm, Trakl, Brecht, Benn, Segers
	Kubizmus	jellemzők, Picasso, Gris, Braque, Leger,
	Futurizmus	jellemzők, kiáltványok, Boccioni, Duchamp, Marinetti, Majakovszkij
	Dadaizmus	a mozgalom jellemzői és jelentősége, Tzara, André Breton, Louis Aragon, Paul Éluard,
	Szürrealizmus	jellemzői, Henri Rousseau, Dalí, Chagall, Klee, Henry Moore
	Avantgárd törekvések a magyar művészetben	Kassák Lajos, a Nyolcak, a szentendrei iskola, KÚT, Gresham-kör
	A XX. század és napjaink	A tanulók érdeklődési körének megfelelően és

	művészeti irányzatai	szaktanár választása alapján néhány modern művészeti törekvés megismertetése
A XX. századi irodalom vázlata 6 óra	Válogatás a magyar és a világirodalom képviselői közül, a határon túli magyar irodalom vázlata	
Összefoglalás, dolgozatírás 4 óra		

Követelmények

A tanuló ismerje a felvilágosodás, a romantika, a realizmus, a naturalizmus, a XIX. század második fele és a XX. század művészeti irányzatait. Tudjon eligazodni az elmúlt évszázad sokszínű művészeti életében. Néhány stílusjegy ismeretében tudja megnevezni az adott művészeti irányzatot. A képzőművészeti-, az irodalmi-, a zenei-, a tánc és egyéb műfaj jellegzetes ismeretein túl ismerje az irányzatban alkotó jeles művészeket, s azok híres alkotásait. Tudja az egyes művészetek történetiségét önállóan és komplex módon figyelemmel kíséni. Teljesítménykényszer nélkül, sokszínű rávezetéssel érzük el, hogy a művészeti ismeretekben is jártas, kiművelt embereké váljanak, s hogy a művészeteket is magukénak érezzék. A megszerzett ismeretekkel kapjanak indíttatást a további önművelődéshez és szerezzenek jártasságot annak technikáiban. Csodálják a múlt híressé vált művészeti értékeit, érzékenyen reagálva tudjanak eligazodni a jelen-, s a jövő kortárs művészeti értékeiben.

A tanuló legyen tisztában a mozgóképi közlésmód formanyelvi alapjaival. Az ábrázolás megismert eszközeit a mozgóképi szövegek értelmezése során tudja alkalmazni is. Tudjon különbséget tenni a művészfilm és a tömegkultúra jellemző alkotásai között a témaválasztás, a formanyelv és a feldolgozási mód szempontjából. Ismerje a filmtörténet nagy korszakainak egy-egy jellegzetes alkotását és a magyar filmtörténet néhány meghatározó alkotóját, filmjét. Vegyen részt riportok, videoetűdök, iskolai eseményekről készült képes beszámolók készítésében. Legyen tisztában a média befolyásolási technikáival, tudatosítsa és alakítsa saját befogadási szokásait.

Szempontok a tanulók teljesítményének értékeléséhez

A felvilágosodás, a klasszika, a romantika művészeti irányzata mellett a XIX. század második felének, valamint a XX. század művészeti stílusjegyeinek komplex módon történő ismerete többször látott, hallott, olvasott alkotásokban, művekben.

Egyes művészeti alkotások megnevezése témáik látott-, hallott-, olvasott részletei alapján. A híres alkotó művének, munkásságának rövid ismerete, történeti korban való biztos elhelyezése, a műfajokban való tevékenységének, valamint híressé vált alkotásainak ismerete.

A mozgókép és média modul értékelésének célja a tanuló előrehaladásának, illetve a tanári közvetítés módjainak (a tanítás eredményességének) vizsgálata.

A továbbhaladás feltételei című fejezet felsorolja azokat a kiemelt képességeket, amelyekben a diákoknak fejlődést kell elérniük.

A fejlesztendő képességek rendszerezve a következők:

- Megjegyzés, reprodukció: tények, elemi információk (kifejező eszközök, műfajok, stílusok) megjegyzése, megértése, fogalmak felismerése, alkalmazása, szabályok ismerete és reprodukálása.
- Egyszerűbb és bonyolultabb összefüggések megértése, egyszerűbb szöveg megalkotása, átkódolás, transzformációs képességek (kép-szöveg, szöveg- szöveg, szöveg-mozgás, mimika, testbeszéd, előbeszéd, szöveg – kép).
- Alkalmazás ismert vagy új szituációban, szóbeli (egyéni és társas), írásbeli és képi kommunikációs képességek kialakítása, lényegkiemelő képesség fejlesztése.
- Önálló véleményalkotás, értékelés helyzetekről, jelenségekről, személyekről, konfliktusokról.

A tanárnak a tanulók évközi munkáját folyamatosan figyelemmel kell kísérnie. A tanulók teljesítményének osztályzattal, vagy szöveges formában történő értékelése a tanulói ismeretek, tevékenységek, szóbeli, írásbeli értékelése alapján történhet:

- Különbéféle tevékenységi formákban mutatott aktivitás, a társakkal való együttműködés képessége.
- Kiselőadás, írásbeli vagy szóbeli beszámoló egy-egy témakörben a megadott szakirodalom, vagy önálló gyűjtés alapján.
- Előre kiadott témák közül tetszés szerint választott kérdéskör feldolgozása munkanapló formájában (képi, írásbeli, szóbeli).
- Szituációs játékokban (improvizációk, történetek, konfliktusok eljátszása), jelenetekben való részvétel és az együttműködés írásbeli, szóbeli értékelése.
- Projektmunkában való részvétel (egyéni vagy csoportos) szóbeli, írásbeli értékelése.
- A tanulók saját munkáinak esztétikai színvonala.